

Sygn. akt I Ca 2/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Aleksandra Ratkowska

Sędziowie: SO Teresa Zawistowska /spr./

SO Krzysztof Nowaczyński

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiewska

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2014 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z wniosku G. K., E. P., Z. P., R. S., M. S. (1) i A. K. (1),

z udziałem M. S. (2) i W. S. (1)

o ustanowienie drogi koniecznej

oraz sprawy z wniosku J. C., A. C., M. W., J. W. i M. L.

z udziałem M. S. (2) i W. S. (1)

o ustanowienie drogi koniecznej

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt I Ns 148/12

postanawia:

1. oddalić apelację.

2. zasądzić na rzecz uczestników M. S. (2) i W. S. (1) solidarnie: od wnioskodawców G. K., A. K. (1) i M. L. kwoty po 18 zł (osiemnaście złotych) oraz od uczestników E. P. i Z. P. solidarnie, R. S. i M. S. (1) solidarnie, J. C. i A. C. solidarnie i M. W. i J. W. solidarnie kwoty po 18 zł (osiemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 2/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy: G. K., E. i Z. P., R. i M. S. (1), A. K. (1), a następnie J. i A. C., M. i J. W. i M. L. wnieśli o ustanowienie służebności drogi koniecznej dla należących do nich nieruchomości – działek ewidencyjnych o numerach (...) w miejscowości W., gminie M. na działce numer (...) należącej do W. i M. S. (2).

Uzasadniając swoje roszczenia wnioskodawcy wskazali, że nieruchomości wnioskodawców nie mają bezpośredniego dostępu do drogi publicznej. Wydzielenie działki nr (...) miało na celu umożliwienie dostępu poprzez nią z przyległych działek do drogi publicznej. Wydzielenie tej działki (drogi) warunkowało wydzielenie działek przyległych przeznaczonych na sprzedaż na cele rekreacyjne.

Uczestnicy postępowania wnieśli o oddalenie wniosku, ostatecznie nie oponowali wnioskowi domagając się zapłaty wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej na działce nr (...) płatnego jednorazowo.

Sąd Rejonowy w Ostródzie zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 października 2013 r. w pkt I na nieruchomości - działce numer (...) W. S. (1) i M. S. (2), położonej w W., mającej urzędzoną księgę wieczystą kw nr (...) w Sądzie Rejonowym w Ostródzie Zamiejscowym Wydziale Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M. ustanowił na rzecz kaźdoczesnego właściciela:

-nieruchomości położonej w W. zapisanej na G. K. w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...),

- nieruchomości położonej w W. zapisanej na E. P. i Z. P. w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...),
- nieruchomości położonej w W. zapisanej na M. S. (1) i R. S. w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...),
- nieruchomości położonej W. zapisanej na A. K. (1) w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...),
- nieruchomości położonej w W. zapisanej na J. C. i A. C. w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...),

- nieruchomości położonej w W. zapisanej na M. W. i J. W. w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...),

- nieruchomości położonej w W. zapisanej na M. L. w księdze wieczystej kw nr (...) - działka numer (...)

służebność drogi koniecznej według oznaczenia kolorem żółtym - działka numer (...) na załączonej mapie, sporządzonej przez geodetę K. H. (1) dnia 11 maja 2013 roku, którą uczynił integralną częścią niniejszego postanowienia.

W pkt II tytułem wynagrodzenia za ustanowienia powyższej służebności zasądził od wnioskodawców: M. W. i J. W. solidarnie, J. C. i A. C. solidarnie, E. P. i Z. P. solidarnie, R. S. i M. S. (1) solidarnie, G. K., A. K. K. o., M. L. kwoty po 2 553,62 zł (dwa tysiące pięćset pięćdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt dwa grosze), łącznie 17.875,36 zł.

W pkt III nie obciążył uczestników W. S. (1) i M. S. (2) kosztami postępowania.

Orzeczenie Sądu Rejonowego było wynikiem następujących ustaleń i wniosków:

Działki nr (...) należące obecnie do poszczególnych wnioskodawców, a także działki nr (...) należące obecnie do uczestników powstały w skutek podziału geodezyjnego dokonanego w roku 1996 działki nr (...) nieruchomości stanowiącej wówczas własność J.i Z. S. (1). Wydzielone działki rekreacyjne zostały sprzedane przez J.i Z. S. (1) wnioskodawcom. Działka nr (...) zbyta uczestnikom W.i M. S. (2) stanowi obecnie istniejącą drogę wewnętrzną gruntową, po której właściciele działek rekreacyjnych dojeżdżają do drogi publicznej – gminnej oznaczonej jako działka nr (...). Dojazd ten wykonywany od czasu zbycia działek rekreacyjnych wnioskodawcom nie był nigdy kwestionowany przez właścicieli działki (...). Dopiero po nabyciu tej działki przez uczestników zaczęli domagać się od wnioskodawców wynagrodzenia za korzystanie z działki nr (...), a następnie utrudniać przejazd przez działkę poprzez wykopanie rowów, czy też zaoranie działki. Przebieg drogi na gruncie (działka nr (...)) stanowiącej własność M.i W. S. (1) jest wyraźny, widoczny na gruncie. Droga jest użytkowana i prowadzi od drogi gminnej oznaczonej nr ewidencyjnym (...) aż do działki (...). W granicach działki nr (...) są usytuowane urządzenia infrastruktury technicznej w postaci sieci wodociągowej i energetycznej, które obsługują nieruchomości wnioskodawców. W celu przedstawienia propozycji wytyczenia drogi koniecznej, a także ustalenia wysokości wynagrodzenia należnego za ustanowienie służebności drogi koniecznej dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu geodezji oraz wyceny gruntów K. H.

(1). Biegły przedstawił jeden wariant wytyczenia drogi koniecznej na działce nr (...) oraz obliczył wynagrodzenie za ustanowienie służebności drogi koniecznej płatne jednorazowo na kwotę łącznie 17 875,36 złotych, a płatne w stosunku rocznym na kwotę łącznie 1313,84 zł. Ustalony stan faktyczny Sąd uznał za bezsporny i znajdujący potwierdzenie w dokumentach, opinii biegłego z zakresu geodezji i szacowania gruntów K. H., a także zeznaniach świadków J. S. i Z. S..

W ocenie Sądu Rejonowego wnioski zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd stwierdził, że nieruchomości wnioskodawców (działki ewidencyjne (...)) nie mają prawnego dostępu do drogi publicznej, która jest drogą gminną, położoną na działce ewidencyjnej o nr (...). Potwierdzeniem tego jest stanowisko biegłego sądowego K. H. (1) wyrażone w opinii pisemnej, jak również treść umów sprzedaży działek rekreacyjnych, dla których nie przewidziano dostępu do drogi publicznej. Rolą sądu było ustanowienie drogi koniecznej dla nieruchomości wnioskodawców stosownie do przesłanek określonych w § 2 art. 145 k.c. Z analizy materiału dowodowego, opinii biegłego geodety wynika, że nabyte przez wnioskodawców działki ewidencyjne o numerach (...) i działka uczestników o nr (...) zostały wydzielone z jednej działki należącej pierwotnie do Z. i J. S. (2). W toku postępowania uczestnicy poparli wnioski wnioskodawców co do ustanowienia służebności drogi koniecznej na działce należącej do uczestników nr (...), gdyż wnioskodawcy dojeżdżają z drogi gminnej do swoich działek przez tę działkę. Przebieg tej drogi jest wyraźny, widoczny na gruncie. Droga jest użytkowana i prowadzi od drogi gminnej oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) aż do działki nr (...) i działka nr (...) została wyznaczona dla obsługi wydzielonych działek rekreacyjnych, co jednoznacznie wynika z zeznań ówczesnych właścicieli tej nieruchomości J. i Z. S. (1).

W tej sytuacji sąd zaakceptował przedstawiony przez biegłego geodetę wariant przebiegu drogi koniecznej przez działkę nr (...), tak jak jest aktualnie wykonywany dojazd do drogi publicznej. Opinia ta nie była kwestionowana przez uczestników postępowania tak co do przebiegu drogi koniecznej jak i w zakresie ustalonego przez biegłego wysokości należnego wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej tak płatnego jednorazowo jak i płatnego okresowo (rocznie) z tym, że wnioskodawcy opowiadali się z wynagrodzeniem płatnym w stosunku rocznym, zaś uczestnicy za wynagrodzeniem jednorazowym. Wynagrodzenie za ustanowienie służebności drogi koniecznej na rzecz uczestników postępowania – małżonków W. i M. S. (2) sąd zasądził zgodnie z wyliczeniami zawartymi w opinii biegłego sądowego K. H.. Sąd uznał, że przyznanie uczestnikom wynagrodzenia jednorazowego w skapitalizowanej wysokości, daje realną i bezpośrednio odczuwalną korzyść.

W myśl art. 520 § 1 k.p.c. każdy z uczestników postępowania nieprocesowego ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Zdaniem sądu istniały podstawy do uznania, że wnioskodawcy powinni ponieść koszty postępowania (opłaty od wniosków, koszt opinii biegłego), gdyż uczestnicy byli w różnym stopniu zainteresowani rozstrzygnięciem. Ustanowienie służebności drogi koniecznej leżało bowiem w interesie wnioskodawców i to wnioskodawcy powinni dążyć do uregulowania stanu prawnego korzystania z nieruchomości osób trzecich. Dowód z opinii biegłego został przeprowadzony w interesie wnioskodawców, którzy w ten sposób uzyskali tytuł prawny do korzystania z nieruchomości uczestników.

Wnioskodawcy w apelacji od tego orzeczenia podnieśli zarzuty dotyczące zasądzenia na rzecz uczestników wynagrodzenia za ustanowienie służebności jednorazowego, a nie płatnego okresowo, za czym ostatecznie wnioskowali, gdyż w sytuacji osób, które nie są w stanie jednorazowo wyłożyć kwoty 2553,62 zł jest to rozwiązanie najlepsze. Nadto zarzucili orzeczeniu błędne rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, które powinny być podzielone po połowie pomiędzy wszystkich uczestników postępowania, albowiem postawa uczestników M. S. (2) i W. S. (1) w postępowaniu przedsądowym spowodowała zwiększenie tych kosztów.

Wskazując na powyższe zarzuty apelanci wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestników wynagrodzenia rocznego, płatnego do dnia 30 czerwca każdego roku, począwszy

od stycznia 2014 r. w wysokości 187,69 zł za każdą działkę władnącą oraz obciążenie uczestników kosztami postępowania w połowie.

Uczestnicy M. S. (2) i W. S. (2) w odpowiedzi na apelacje wnieśli o jej odrzucenie, ewentualnie jej oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestników kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawców podlegała oddaleniu, albowiem zaskarżone postanowienie odpowiada prawu.

Postanowienie sądu polegające na ustanowieniu ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności drogi koniecznej za wynagrodzeniem jest orzeczeniem konstytutywnym, tworzącym stosunek prawny. Zasada odpłatnego ustanawiania tej służebności oznacza, że określenie wysokości i rodzaju wynagrodzenia jest elementem koniecznym orzeczenia kształtującego, a ustanowienie służebności i obciążenie obowiązkiem zapłaty wynagrodzenia musi nastąpić jednocześnie. Konsekwentnie ze wskazanej zasady integralności postanowienia o ustanowieniu służebności wynika niedopuszczalność zaskarżenia orzeczenia w części, co uczynili wnioskodawcy, a co w rezultacie pozostaje bez wpływu na zakres kontroli odwoławczej.

Zgodnie z art. 145 § 1 k.c., jeżeli nieruchomości nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej właściciel może żądać od właścicieli gruntów sąsiednich ustanowienia za wynagrodzeniem potrzebnej służebności gruntowej. Brak dostępu do drogi publicznej w rozumieniu art. 145 § 1 k.c. oznacza brak prawnie zagwarantowanego połączenia nieruchomości izolowanej z siecią dróg publicznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 1958 r., 4 CR 1021/57, OSN I959, nr II, poz. 51). Za taki szlak nie może być uznana droga, po której właściciel nieruchomości pozbawionej dostępu, lub inne osoby korzystające z tej nieruchomości komunikują się grzecznościowo, a nawet, gdy dostęp oparty jest na stosunku obligacyjnym z właścicielem nieruchomości sąsiedniej. Hipotezą art. 145 k.c. jest bowiem objęty dostęp o charakterze trwałym, nie skrepowany wolą osób trzecich (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 786/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 34, z dnia 9 grudnia 2004 r., II CSK 233/04 i z dnia 2 lipca 2009 r., V CSK 480/08 niepublikowane). Nieruchomość ma odpowiedni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu art. 145 § 1 k.c., jeżeli z siecią dróg publicznych łączy ją szlak drożny wydzielony geodezyjnie jako droga, która, choć nie jest zaliczona do sieci dróg publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 ze zm.), pozostaje ujęta w planie przestrzennego zagospodarowania Gminy i znajduje się pod jej zarządem oraz jest powszechnie dostępna (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1982 r., III CZP 44/82, OSNC 1982, nr 5-6, poz. 70).

Wychodząc z powyższych zasad Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że prawidłowe użytkowanie nieruchomości władnących wnioskodawców, pozbawionych jakiegokolwiek dostępu do drogi publicznej wymaga ustanowienia służebności drogi koniecznej według projektu sporządzonego przez biegłego z zakresu geodezji oraz wyceny gruntów K. H. (1), który to projekt odpowiada kryteriom określonym w art. 145 § 2 k.c. i uwzględnia interes społeczno gospodarczy (art. 145 § 3 k.c.). Słusznie także Sąd Rejonowy zauważył, że potrzeba ustanowienia służebności drogi koniecznej jest następstwem sprzedaży gruntu po podziale nieruchomości, co tym samym, czyni uzasadnionym przeprowadzenie drogi koniecznej przez grunty, które były przedmiotem tej czynności (art. 145 § 2 k.c.).

Odnosząc się do zasadniczego zarzutu apelacji wskazać należy, iż ustawa nie określa, czy wynagrodzenie ma mieć charakter jednorazowy czy okresowy, co oznacza uprawnienie sądu do wyboru ekwiwalentnego świadczenia na rzecz właściciela nieruchomości, w orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę na to, że wynagrodzenie w zasadzie powinno być jednorazowe, ale nie wyklucza się przyznania go w postaci świadczeń okresowych (zob. postanowienia SN z 20 września 2012 r. IV CSK 56/12 Lex nr 1227856, z 17 stycznia 1969 r. III CRN 379/68, Lex 933). Zauważyć ponadto należy, że za powyższą wykładnią art. 145 k.c. przemawiają również względy społeczno-gospodarcze. Nie można bowiem wyłączyć takiej sytuacji, w której zasądzenie od właściciela nieruchomości, nie mającej dostępu do drogi publicznej zapłaty jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej może stanowić szczególnie uciążliwe obciążenie dla tego właściciela. Stąd też w każdym wypadku Sąd, ustanawiając w trybie art. 145 k.c. służebność drogi koniecznej, powinien ustalić sytuację gospodarczą i osobistą żądającego ustanowienia takiej

służebności oraz sytuację właściciela gruntów sąsiednich, a następnie oznaczyć taki sposób wynagrodzenia, który by uwzględniał interesy obu stron.

Podkreślić trzeba, że wynagrodzenie jest ustawowo związane tylko z powstaniem służebności drogi koniecznej poprzez orzeczenie sądowe (art. 145 § 1 k.c.). Jeżeli służebność ustanawia się umownie można wynagrodzenia nie określać.

W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie nie występują szczególne okoliczności przemawiające za przyznaniem wynagrodzenia w formie świadczeń powtarzających, a te wskazane w apelacji nie zasługują na podzielenie. Uszło uwadze apelantów, że w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wyrażali wolę nabycia na współwłasność działki za zapłatą ceny 2.888,71 zł przez poszczególnych właścicieli nieruchomości władających i taka wolę przejawiali na rozprawie poprzedzającej wydanie zaskarżonego postanowienia. Skoro zapłata powyższej kwoty nie przekraczała możliwości finansowych wnioskodawców, to tym bardziej zapłata kwoty wynikającej z postanowienia Sądu Rejonowego nie będzie w żadnej mierze uciążliwą. Z uwagi na to, iż ustanowiona przez Sąd służebność drogi koniecznej zapewnia wnioskodawcom jedyną możliwość dostępu do drogi publicznej, to stan ten nie może być traktowany jako przejściowy, a to przemawia za przyznaniem wynagrodzenia w postaci świadczenia jednorazowego. Nie można także nie zauważyć, iż orzeczenie obowiązku świadczenia periodycznego może doprowadzić do deprecjacji jego wartości, stąd interesy właściciela lepiej są zabezpieczone poprzez jednorazową zapłatę. Wynagrodzenie ustalone w formie świadczeń okresowych może być wprawdzie zmienione w razie zmiany stosunków (uchwała SN z dnia 8 września 1988 r., III CZP 76/88, OSNC 1989, nr 11, poz. 182, z glosą W. J. Katnera, OSP 1990, z. 5-6, poz. 257) i może zostać zwaloryzowane na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. (zob. E. Skowrońska-Bocian (w:) K. Pietrzykowski (red.), Komentarz, t. I, 2005, s. 508), jednakże by uniknąć kolejnych procesów celowym jest przyznanie uczestnikom wynagrodzenia jednorazowego. Z powyższych przyczyn apelacja wnioskodawców co do orzeczenia materialnoprawnego nie zasługiwała na podzielenie.

Odnosnie zarzutu dotyczącego nie obciążenia uczestników kosztami postępowania wskazać należy, iż regułą wynikającą z przepisu art. 520 § 1 k.p.c. jest ponoszenie przez każdego uczestnika kosztów postępowania związanych ze swym udziałem w sprawie. Kommentowany przepis jest przepisem szczególnym w stosunku do ogólnych zasad dotyczących kosztów postępowania, zawartych w art. 98 i n. Przepisy te stosuje się tylko w zakresie, w którym art. 520 nie stanowi inaczej, przy zastosowaniu art. 13 § 2. Obowiązek poniesienia kosztów postępowania związanych z udziałem w sprawie oznacza, że uczestnik ponosi koszty nie tylko tych czynności, które sam dokonał, takich jak koszty środka odwoławczego, ustanowienia pełnomocnika, ale i tych, które zostały dokonane przez sąd na jego wniosek, np. koszty opinii biegłego. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego zasada przewidziana art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. W myśl art. 520 § 2, różny stopień zainteresowania wynikiem postępowania lub sprzeczność interesów uprawnia sąd do stosunkowego rozdzielenia obowiązku zwrotu kosztów lub włożenia go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników.

Sąd Rejonowy w Iławie nie obciążył uczestników kosztami postępowania z uzasadnieniem, że uczestnicy byli w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania. Mimo takiego brzmienia tego rozstrzygnięcia de facto Sąd Rejonowy zastosował przepis art. 520 § 1 k.p.c., gdyż w przeciwnym wypadku powinien zasądzić od wnioskodawców na rzecz uczestników poniesione przez nich koszty postępowania, na które składa się wynagrodzenie fachowego pełnomocnika, czego jednak nie uczynił. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i piśmiennictwie wskazuje się, iż w sprawach o ustanowienie drogi koniecznej występuje sprzeczność interesów, gdy właściciel nieruchomości obciążonej jest przeciwny ustanowieniu służebności drogi koniecznej, a na gruncie przedmiotowej sprawy z taką sytuacją nie mamy do czynienia. Korespondencja przesądowa prowadzona pomiędzy zainteresowanymi wskazuje na wolę uczestników ustanowienia służebności za stosownym wynagrodzeniem w wysokości 200 zł rocznie, na co wnioskodawcy nie wyrażali zgody. Jedynie consensus zainteresowanych, także w kwestii wynagrodzenia czynił możliwym zawarcie umowy, bez konieczności występowania na drogę sądową. Skoro zainteresowani nie byli w stanie porozumieć się w tej kwestii, a wynagrodzenie jest ustawowo związane tylko z powstaniem służebności drogi koniecznej poprzez orzeczenie sądowe, czynienie zarzutu uczestnikom braku zawarcia umowy jest nieuzasadnione,

zwłaszcza jeżeli zważy się, że wynagrodzenie wyliczone przez biegłego jest bardzo zbliżone do tego, którego oczekiwali uczestnicy. Gdyby wnioskodawcy nie kwestionowali tej wysokości, istniałaby możliwość ustanowienia służebności drogi koniecznej za wynagrodzeniem na drodze pozasądowej. Sąd Okręgowy nie dostrzega sprzeczności interesów uczestników postępowania, gdyż wszyscy zainteresowani dążyli do prawnego usankcjonowania korzystania przez wnioskodawców z działki nr (...), która z uwagi na kształt, wielkość, położenie i klasę gleby z chwilą jej wydzielenia była przeznaczona na drogę dojazdową dla nieruchomości wnioskodawców pozbawionych dostępu do drogi publicznej, a jedynie wynagrodzenie za korzystanie z tej drogi było zarzewiem konfliktów.

Reasumując, w okolicznościach przedmiotowej sprawy każdy uczestnik powinien ponieść koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie i w odniesieniu do wnioskodawców są to: opłaty od wniosków, wydatki związane z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego jak również koszty pełnomocnika, który ich reprezentował, a w odniesieniu do uczestników koszty ich pełnomocnika.

Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i zasądził na rzecz uczestników M. S. (2) i W. S. (1) solidarnie: od wnioskodawców G. K., A. K. (1) i M. L. kwoty po 18 zł (osiemnaście złotych) oraz od uczestników E. P. i Z. P. solidarnie, R. S. i M. S. (1) solidarnie, J. C. i A. C. solidarnie i M. W. i J. W. solidarnie kwoty po 18 zł (osiemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Samodzielną regulację prawną dotyczącą orzekania o kosztach postępowania w sprawach rozpoznawanych w trybie nieprocesowym, aktualną także w postępowaniach odwoławczych, zawiera powołany wcześniej art. 520 k.p.c.

Wyjątek od reguły, wynikającej z § 1 tego przepisu obejmuje sytuacje w których sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, gdy interesy uczestników są sprzeczne lub gdy uczestnik postępował niesumienne lub oczywiście niewłaściwie (§ 2 i § 3 cyt. przepisu).

W ocenie Sądu Okręgowego obciążenie apelujących kosztami postępowania odwoławczego znajduje podstawę prawną w art. 520 § 3 k.p.c., gdyż apelacja wnioskodawców została oddalona przy oczywistej niesłuszności ich stanowiska prezentowanego w apelacji. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2012 r. I CZ 148/12, Lex 1284402 wyraził pogląd, iż „w postępowaniu nieprocesowym sąd ma możliwość oceny, czy rodzaj sprawy, jej okoliczności, wątpliwość występujących w niej zagadnień prawnych czyniły i w jakim zakresie nietrafność, lub nawet oczywistą niesłuszność stanowiska któregoś z uczestników w tym sensie „przegrywającego sprawę” i w zależności od tej oceny odmówić zasądzenia, albo zasądzić zwrot kosztów. Rozwiązanie to jest elastyczne i uwzględnia różnorodność spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym.”.

Zatem wygrywającym współuczestnikom sporu M. S. (2) i W. S., reprezentowanym przez tego samego adwokata, sąd powinien przyznać zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r. II CZ 165/12 LEX nr 1314402).

Stawki opłat za czynności adwokackie określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348). Podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozporządzeniu. Sąd może zasądzić opłatę wyższą niż minimalna, nie wyższą jednak niż sześciokrotna stawka minimalna lub wartość przedmiotu sprawy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia, jeżeli, zgodnie z art. 109 § 2 k.p.c., przemawia za tym niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz jego wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZ 64/10 oraz z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 126/11, niepubl.). W niniejszej sprawie brak było podstaw do zasądzenia na rzecz uczestników opłaty za czynności adwokackie w postępowaniu apelacyjnym w wysokości przewyższającej stawkę minimalną z § 8 pkt 3 w zw. z § 13 ust.1 pkt 1 rozporządzenia, tj. ponad 120 zł, gdyż nie przemawiał za tym nakład pracy pełnomocnika reprezentującego uczestników w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji. Nie odbiegał on bowiem w sposób

istotny od przeciętnego. Wynagrodzenie to obciąża wszystkich wnioskodawców (solidarnie małżonków) w częściach równych w wysokości wynikającej z orzeczenia Sądu.

o